Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (trzecia izba w składzie powiększonym)

z dnia 1 lutego 2017 r.[1]

Odpowiedzialność pozaumowna — Artykuł 47 karty praw podstawowych — Rozsądny termin wydania orzeczenia — Okoliczności właściwe dla sprawy — Znaczenie sporu — Złożoność sporu — Zachowanie stron i zaistnienie kwestii incydentalnych — Brak okresu nieuzasadnionej bezczynności

W sprawie T-725/14

Aalberts Industries NV, z siedzibą w Utrechcie (Niderlandy), reprezentowana przez adwokatów R. Wesselinga, oraz M. Tuurenhouta,

strona skarżąca,

przeciwko

Unii Europejskiej, reprezentowanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, reprezentowany początkowo przez A. Placca, a następnie przez J. Inghelrama oraz E. Beysena, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

popieranej przez

Komisję Europejską, reprezentowaną przez S. Noë, P. van Nuffla oraz V. Bottkę, działających w charakterze pełnomocników,

interwenient,

mającej za przedmiot przedstawione na podstawie art. 268 TFUE żądanie naprawienia szkody, jakiej miała doznać skarżąca wskutek czasu trwania postępowania przed Sądem w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 24 marca 2011 r., Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114),

SĄD (trzecia izba w składzie powiększonym),

w składzie: S. Papasavvas, prezes, I. Labucka, E. Bieliūnas (sprawozdawca), V. Kreuschitz i I.S. Forrester, sędziowie,

sekretarz: sekretarz: A. Lamote, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 lipca 2016 r.,

wydaje następujący

1 — Język postępowania: niederlandzki.

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

1 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 14 grudnia 2006 r. skarżąca, Aalberts Industries NV, wniosła wraz z Simplex Armaturen + Fittings GmbH & Co. KG (zwaną dalej „Simplexem") oraz Acquatis France SAS, przekształconą w Comap SA (zwaną dalej „Acquatisem"), skargę na decyzję Komisji C(2006) 4180 z dnia 20 września 2006 r. dotyczącą postępowania na mocy art. [101 TFUE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/F-1/38.121 – Złącza) [zwaną dalej „decyzją C(2006) 4180"]. Spółki te wnosiły w skardze zasadniczo, tytułem żądania głównego, o to, by Sąd stwierdził nieważność tej decyzji lub, tytułem żądania ewentualnego, obniżył wysokość nałożonej na nie tą decyzją grzywny.

2 Wyrokiem z dnia 24 marca 2011 r., Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114), Sąd stwierdził nieważność art. 1 decyzji C(2006) 4180 w zakresie, w jakim Komisja Europejska stwierdziła, że spółki wymienione w pkt 1 powyżej uczestniczyły w naruszeniu art. 101 TFUE w okresie od 25 czerwca 2003 r. do 1 kwietnia 2004 r. Sąd stwierdził również nieważność art. 2 lit. a) rzeczonej decyzji. W przepisie tym Komisja nałożyła na skarżącą, solidarnie z jej spółkami zależnymi Simplex i Acquatis, grzywnę w wysokości 100,8 mln EUR. Sąd stwierdził wreszcie nieważność art. 2 lit. b) pkt 2 decyzji C(2006) 4180, w którym stwierdzono, że Acquatis i Simplex odpowiadają solidarnie za zapłatę kwoty 2,04 mln EUR.

3 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 6 czerwca 2011 r. Komisja wniosła odwołanie od wyroku z dnia 24 marca 2011 r., Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114).

4 Wyrokiem z dnia 4 lipca 2013 r., Komisja/Aalberts Industries i in. (C-287/11 P, EU:C:2013:445), Trybunał oddalił to odwołanie.

Postępowanie i żądania stron

5 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 14 października 2014 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę przeciwko Unii Europejskiej, reprezentowanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub przez Komisję.

6 W odrębnych pismach, złożonych w sekretariacie Sądu, odpowiednio, w dniach 17 listopada i 17 grudnia 2014 r., zarówno Komisja, jak i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podniosły zarzut niedopuszczalności na podstawie art. 114 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 2 maja 1991 r.

7 Postanowieniem z dnia 13 lutego 2015 r., Aalberts Industries/Unia Europejska (T-725/14, niepublikowanym, EU:T:2015:107), Sąd, po pierwsze, oddalił zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz, po drugie, odrzucił skargę w zakresie, w jakim była ona skierowana przeciwko Unii reprezentowanej przez Komisję.

8 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 19 marca 2015 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wniósł od postanowienia z dnia 13 lutego 2015 r., Aalberts Industries/Unia Europejska (T-725/14, niepublikowanego, EU:T:2015:107), odwołanie, zarejestrowane pod sygnaturą C-132/15 P.

9 Na wniosek Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej prezes trzeciej izby Sądu zawiesił postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2015 r. postępowanie w niniejszej sprawie do czasu wydania przez Trybunał orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie C-132/15 P, Trybunał Sprawiedliwości/Aalberts Industries.

10 Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2015 r., Trybunał Sprawiedliwości/Aalberts Industries (C-132/15 P, niepublikowanym, EU:C:2015:858), sprawa została wykreślona z rejestru Trybunału.

11 W związku z podjęciem postępowania w niniejszej sprawie Komisja odrębnym pismem złożyła w dniu 15 stycznia 2016 r. w sekretariacie Sądu wniosek o dopuszczenie jej do udziału w postępowaniu w charakterze interwenienta popierającego żądania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

12 W dniu 16 lutego 2016 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej złożył odpowiedź na skargę.

13 W dniu 17 lutego 2016 r. Sąd przekazał niniejszą sprawę trzeciej izbie w składzie powiększonym.

14 W dniu 2 marca 2016 r. Sąd zdecydował, że druga wymiana pism nie jest konieczna. Ponadto, w ramach przewidzianych w art. 89 regulaminu postępowania przed Sądem środków organizacji postępowania, wezwał on Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej do wskazania, czy zarówno w odniesieniu do skarżących w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 24 marca 2011 r., Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114), jak i w odniesieniu do Komisji występował on o zgodę na przedłożenie określonych dokumentów zawartych w załącznikach do odpowiedzi na skargę i odnoszących się do sprawy T-385/06 i czy uzyskał tę zgodę.

15 Postanowieniem z dnia 15 marca 2016 r., Aalberts Industries/Unia Europejska (T-725/14, niepublikowanym, EU:T:2016:208), prezes trzeciej izby Sądu w składzie powiększonym uwzględnił wniosek Komisji o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta popierającego żądania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i sprecyzował, że Komisji przysługują prawa przewidziane w art. 116 § 6 regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r.

16 W dniu 18 marca 2016 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej udzielił odpowiedzi na pytanie wspomniane w pkt 14 powyżej. Zwrócił się on do Sądu o uznanie, tytułem głównym, że nie miał on obowiązku występowania do skarżącej i Komisji o zgodę i uzyskania ich zgody w celu przedłożenia dokumentów odnoszących się do sprawy T-385/06 oraz, subsydiarnie, że zgoda taka została udzielona w sposób dorozumiany przez skarżącą i Komisję. Całkowicie subsydiarnie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zawnioskował, by jego odpowiedź została potraktowana jako o wniosek o zastosowanie środka organizacji postępowania w celu zarządzenia przez Sąd przedłożenia w ramach niniejszej skargi dokumentów składających się na akta sprawy T-385/06, a w szczególności dokumentów załączonych do odpowiedzi na skargę.

17 W dniu 4 kwietnia 2016 r. prezes trzeciej izby Sądu w składzie powiększonym zdecydował, po pierwsze, o usunięciu z akt dokumentów zawartych w załącznikach do odpowiedzi na skargę i odnoszących się do sprawy T-385/06. Decyzja ta umotywowana była faktem, że z jednej strony Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ani nie wystąpił do stron w sprawie T-385/06 o zgodę na przedłożenie rzeczonych dokumentów, ani nie uzyskał na to ich zgody, a z drugiej strony – nie zwrócił się o udzielenie dostępu do akt rzeczonej sprawy na podstawie art. 38 § 2 regulaminu postępowania. Po drugie, prezes trzeciej izby Sądu w składzie powiększonym zdecydował, na podstawie art. 88 § 3 regulaminu postępowania, o wezwaniu skarżącej do zajęcia stanowiska w przedmiocie wniosku o zastosowanie środka organizacji postępowania zgłoszonego tytułem całkowicie subsydiarnym przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w jego odpowiedzi z dnia 18 marca 2016 r., o której mowa w pkt 16 powyżej.

18 W dniu 20 kwietnia 2016 r. skarżąca wniosła o oddalenie przez Sąd wniosku o zastosowanie środka organizacji postępowania zgłoszonego przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

19 W dniu 11 maja 2016 r. Sąd stwierdził, że przygotowanie niniejszej sprawy do rozpoznania oraz rozstrzygnięcie sporu, zważywszy na jego przedmiot, wymagają udostępnienia Sądowi akt sprawy T-385/06. W związku z tym, w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 89 regulaminu postępowania, Sąd zdecydował o dołączeniu do akt niniejszej sprawy akt sprawy T-385/06.

20 W dniu 17 czerwca 2016 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej zwrócił się o doręczenie akt sprawy T-385/06.

21 W dniu 29 czerwca 2016 r. Sąd zażądał od skarżącej przedłożenia dokumentu.

22 Na rozprawie w dniu 19 lipca 2016 r. wysłuchane zostały wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania Sądu.

23 Skarżąca wnosi do Sądu o:

— zasądzenie od Unii, reprezentowanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej jej wskutek przewlekłości postępowania przed Sądem, a konkretnie o zasądzenie:

  — kwoty 1 014 863 EUR za szkody materialne i 5 040 000 EUR za szkody niematerialne lub w wysokości ustalonej przez Sąd na zasadzie słuszności;

  — odsetek wyrównawczych za okres od dnia 13 stycznia 2010 r. do dnia ogłoszenia wyroku w niniejszej sprawie według stawki stosowanej przez Europejski Bank Centralny (EBC) do jego głównych operacji refinansowych obowiązującej w tym okresie, powiększonej o dwa punkty procentowe, lub odpowiedniej stawki określonej przez Sąd na zasadzie słuszności;

— obciążenie Unii, reprezentowanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, kosztami postępowania.

24 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, popierany przez Komisję, wnosi do Sądu o:

— tytułem głównym, oddalenie żądania odszkodowawczego jako niezasadnego;

— tytułem subsydiarnym, oddalenie jako niezasadnego żądania naprawienia podnoszonej szkody materialnej oraz zasądzenie zadośćuczynienia za podnoszone szkody niematerialne w maksymalnej wysokości 5 000 EUR;

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

Co do prawa

25 Na mocy art. 340 akapit drugi TFUE w dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Unia powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw państw członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

26 W świetle utrwalonego orzecznictwa z art. 340 akapit drugi TFUE wynika, że powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii i wykonanie uprawnienia do uzyskania naprawienia poniesionej szkody jest uzależnione od łącznego ziszczenia się szeregu przesłanek, mianowicie bezprawności zachowania zarzucanego instytucjom, powstania szkody i związku przyczynowego między zachowaniem a powołaną szkodą (wyroki: z dnia 29 września 1982 r., Oleifici Mediterranei/EWG, 26/81, EU:C:1982:318, pkt 16; z dnia 9 września 2008 r., FIAMM i in./Rada i Komisja, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, pkt 106).

27 Skarżąca domaga się naprawienia szkody materialnej i zadośćuczynienia za szkodę niematerialną, których miała doznać z powodu naruszenia wymogów dotyczących przestrzegania rozsądnego terminu wydania orzeczenia (zwanego dalej „rozsądnym terminem wydania orzeczenia”) w sprawie T-385/06.

28 Po pierwsze, twierdzi ona, że postępowanie w sprawie T-385/06 trwało cztery lata i trzy miesiące i że jej rozpoznawanie pozostawało „bez biegu” przez ponad dwa lata i dwa miesiące. Jej zdaniem Sąd nie powinien oceniać, jaki powinien był być rozsądny termin wydania orzeczenia w tej sprawie. Podkreśla ona bowiem, że należy jedynie rozważyć, czy czas trwania postępowania był nierozsądny, skoro trwało ono ponad trzy lata. W tej kwestii uściśla ona, że w świetle okoliczności sprawy termin wydania orzeczenia w sprawie T-385/06 nie powinien przekroczyć trzech lat.

29 Po drugie, skarżąca zauważa, że w sporze dotyczącym naruszenia reguł konkurencji podstawowy wymóg pewności prawa, z której powinny korzystać podmioty gospodarcze, a także cel polegający na zapewnieniu niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym uzasadniały zbadanie jej sprawy starannie i w rozsądnym, możliwie najkrótszym terminie. Skarżąca podnosi również, że nałożona na nią decyzją C(2006) 4180 grzywna w wysokości ponad 100 mln EUR stanowiła antyreklamę, która miała wpływ na kurs giełdowy jej akcji oraz na ocenę analityków finansowych. Dodaje ona, że jej reputacja w oczach klientów doznała uszczerbku w wyniku decyzji C(2006) 4180, nakładającej na nią niesłusznie grzywnę i ostatecznie uznanej za nieważną przez Sąd.

30 Po trzecie, skarżąca twierdzi, że czas trwania postępowania w sprawie T-385/06 nie znajduje uzasadnienia w żadnej okoliczności właściwej dla sprawy. Czas trwania postępowania nie jest bowiem jej zdaniem uzasadniony złożonością sprawy T-385/06. Ponadto ten czas trwania nie może być uzasadniony zachowaniem stron, ponieważ, jak podnosi skarżąca, pisemny etap postępowania w sprawie T-385/06 zakończył się 10 miesięcy po wniesieniu skargi.

31 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie zgadza się z tymi twierdzeniami.

32 W tej kwestii należy zauważyć, że art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stanowi w szczególności, że „[k]ażdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy”.

33 Prawo to, którego istnienie zostało afirmowane przed wejściem w życie karty praw podstawowych jako zasada ogólna prawa Unii, zostało uznane za mające zastosowanie w sprawie ze skargi sądowej na decyzję Komisji (zob. wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisja, C-385/07 P, EU:C:2009:456, pkt 178 i przytoczone tam orzecznictwo).

34 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że w sprawie T-385/06 skarga została przekazana sekretariatowi Sądu faksem w dniu 14 grudnia 2006 r., a jej oryginał wpłynął do sekretariatu w dniu 21 grudnia 2006 r. Dalej, sprawa T-385/06 zakończyła się w dniu 24 marca 2011 r., to jest w dniu ogłoszenia wyroku Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114). Tak więc czas trwania postępowania w tej sprawie, który wyniósł ponad cztery lata i trzy miesiące, wydaje się prima facie bardzo długi.

35 Należy jednak wskazać, że rozsądny termin wydania orzeczenia powinien być oceniany w zależności od właściwych dla każdej sprawy okoliczności, a w szczególności – znaczenia sporu dla zainteresowanego, złożoności sprawy oraz zachowania strony skarżącej i właściwych władz (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 grudnia 1998 r., Baustahlgewebe/Komisja, C-185/95 P, EU:C:1998:608, pkt 29; z dnia 9 września 2008 r., FIAMM/Rada i Komisja C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, pkt 212).

36 Uściślono również, że do okoliczności, które należy wziąć pod uwagę przy ocenie rozsądnego charakteru terminu wydania orzeczenia, zaliczają się zachowanie „stron” i zaistnienie kwestii incydentalnych (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisja, C-385/07 P, EU:C:2009:456, pkt 181, 184).

37 Wykaz właściwych kryteriów nie jest wyczerpujący i ocena kwestii rozsądnego charakteru rzeczonego terminu nie wymaga systemowej analizy okoliczności sprawy pod kątem każdego z nich, jeżeli czas trwania postępowania wydaje się uzasadniony w świetle jednego z tych kryteriów. Tak więc złożoność

sprawy lub opieszałe zachowanie skarżącego mogą zostać uwzględnione, by usprawiedliwić zbyt długi prima facie termin (zob. wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisja, C-385/07 P, EU:C:2009:456, pkt 182 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 Wynika stąd, że rozsądny charakter terminu nie może być badany poprzez odniesienie do szczególnej górnej granicy, ustalonej w sposób abstrakcyjny, lecz powinien być oceniany w każdym przypadku w zależności od okoliczności sprawy [wyroki: z dnia 15 października 2002 r., Limburgse Vinyl Maatschappij i in./Komisja, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P, EU:C:2002:582, pkt 192; z dnia 28 lutego 2013 r., (szczególna procedura kontroli) Arango Jaramillo i in./EBI, C-334/12 RXII, EU:C:2013:134, pkt 29].

39 W niniejszej sprawie należy więc ustalić, czy okoliczności właściwe dla sprawy T-385/06 pozwalają na wytłumaczenie czasu trwania postępowania w rzeczonej sprawie. W tym celu należy zbadać w pierwszej kolejności znaczenie sporu dla skarżącej, w drugiej – złożoność sprawy T-385/06, w trzeciej – wpływ zachowania stron oraz zaistnienie kwestii incydentalnych, w czwartej – ewentualne istnienie okresu nieuzasadnionej bezczynności w rozpoznawaniu sprawy T-385/06.

W przedmiocie znaczenia sprawy T-385/06 dla skarżącej

40 Należy przypomnieć, że w razie sporu co do istnienia naruszenia reguł konkurencji podstawowy wymóg pewności prawa, z której podmioty gospodarcze powinny korzystać, a także cel polegający na zapewnieniu niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym mają szczególne znaczenie nie tylko dla samej strony skarżącej i jej konkurentów, ale również dla osób trzecich, z uwagi na dużą liczbę zainteresowanych osób oraz wchodzące w grę interesy finansowe (wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisja, C-385/07 P, EU:C:2009:456, pkt 186).

41 W niniejszej sprawie należy wskazać, że w decyzji C(2006) 4180 Komisja stwierdziła, iż skarżąca uczestniczyła w jednolitym, złożonym i ciągłym naruszeniu art. 101 TFUE w okresie od 25 czerwca 2003 r. do 1 kwietnia 2004 r. Następnie w decyzji tej Komisja nałożyła na skarżącą grzywnę w wysokości 100,8 mln EUR, z której to kwoty Acquatis i Simplex odpowiadały solidarnie do wysokości 55,15 mln EUR, z uwagi na fakt, że skarżąca tworzyła z tymi spółkami jednostkę gospodarczą.

42 Wynika stąd, że sprawa T-385/06 miała dla skarżącej rzeczywiste znaczenie.

W przedmiocie złożonego charakteru sprawy T-385/06

43 Po pierwsze, należy podkreślić, że skarga wniesiona przez skarżącą w sprawie T-385/06 wymagała przeprowadzenia pogłębionej analizy faktów oraz licznych kwestii prawnych.

44 W tej kwestii należy przede wszystkim uściślić, że w decyzji C(2006) 4180 Komisja stwierdziła, iż 30 spółek należących do 11 grup uczestniczyło w jednolitym, złożonym i ciągłym naruszeniu art. 101 TFUE oraz, począwszy od dnia 1 stycznia 1994 r., art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG), biorąc udział w szeregu porozumień i uzgodnionych praktyk na rynku złączy miedzianych i ze stopów miedzi, polegających na ustalaniu cen, uzgadnianiu cenników, upustów i rabatów oraz mechanizmów wprowadzania podwyżek, podziale rynków krajowych i klientów oraz wymianie innych informacji handlowych. Komisja nałożyła na skarżącą grzywnę za popełnianie tego naruszenia w okresie od 25 czerwca 2003 r. do 1 kwietnia 2004 r.

45 Następnie należy wskazać, że składając skargę, skarżąca w piśmie przewodnim uzasadniała jej długość w szczególności faktem, że Komisja potrzebowała 220 stron w decyzji nakładającej grzywnę, by opisać i przeanalizować złożony stan faktyczny. W tym samym piśmie skarżąca wyjaśniła, inaczej niż w większości spraw z zakresu konkurencji wnoszonych w tym samym okresie, że kwestionuje ona wszystkie aspekty decyzji C(2006) 4180.

46 Ponadto załączniki do skargi liczyły ponad 750 stron, w tym 220 stron przytaczających decyzję C(2006) 4180. Komisja natomiast załączyła do odpowiedzi na skargę ponad 120 stron załączników. Do repliki z kolei załączono ponad 160 stron załączników.

47 Wreszcie, w sprawie T-385/06 skarżąca podniosła pięć zarzutów. Zarzut pierwszy dotyczył bezprawności przypisania skarżącej odpowiedzialności za naruszenie jako spółce dominującej. Zarzut drugi dotyczył braku naruszenia art. 101 TFUE. Zarzut trzeci dotyczył braku uczestnictwa w jednolitym, złożonym i ciągłym naruszeniu. Zarzut czwarty dotyczył naruszenia art. 23 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1) oraz wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 [EWWiS] (Dz.U. 1998, C 9, s. 3). Zarzut piąty dotyczył naruszenia zasady dobrej administracji oraz art. 2 rozporządzenia nr 1/2003 z powodu naruszenia przez Komisję zasady równości broni.

48 Tak więc skarga wniesiona w sprawie T-385/06 wymagała pogłębionej analizy faktów – złożonych, licznych i w części poprzedzających okres naruszenia przyjęty w stosunku do skarżącej w decyzji C(2006) 4180. Ponadto niektóre z zarzutów podniesionych w tej sprawie dotyczyły trudnych kwestii prawnych, związanych w szczególności z pojęciem jednolitego, złożonego i ciągłego naruszenia.

49 Po drugie, należy podkreślić, że w świetle zgłoszonych żądań i podniesionych zarzutów w sprawie T-385/06 sprawa ta wykazywała związki z dziewięcioma innymi skargami, które zostały wniesione na decyzję C(2006) 4180 w grudniu 2006 r. w kilku językach postępowania.

50 W sprawie T-385/06 i w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 24 marca 2011 r., IMI i in./Komisja (T-378/06, niepublikowanym, EU:T:2011:109), Acquatis i Simplex domagały się bowiem stwierdzenia nieważności art. 2 lit. b) pkt 2 decyzji C(2006) 4180, którym nałożono na nie solidarnie grzywnę w wysokości 2,04 mln EUR. Ta okoliczność spowodowała podniesienie przez Komisję zarzutu zawisłości sporu w każdej z tych spraw. Zarzut ten został uwzględniony przez Sąd i żądanie stwierdzenia nieważności art. 2 lit. b) pkt 2 decyzji C(2006) 4180 zostało wyrokiem z dnia 24 marca 2011 r., IMI i in./Komisja (T-378/06, niepublikowanym, EU:T:2011:109), uznane za niedopuszczalne. Sąd natomiast stwierdził nieważność art. 2 lit. b) pkt 2 decyzji C(2006) 4180 wyrokiem z dnia 24 marca 2011 r., Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114).

51 Ponadto w ramach zarzutu czwartego w sprawie T-385/06, poświęconego wysokości grzywny, skarżąca podnosiła błąd rachunkowy mający związek ze skargą wniesioną w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 24 marca 2011 r., IMI i in./Komisja (T-378/06, niepublikowanym, EU:T:2011:109). Skarżąca zarzuciła bowiem Komisji dwukrotne przypisanie Acquatisowi i Simplexowi bardzo poważnego charakteru naruszenia, co miało wynikać z art. 2 lit. a) i b) decyzji C(2006) 4180.

52 Ponadto, wciąż w ramach zarzutu czwartego, poświęconego wysokości grzywny, skarżąca powołała się na naruszenie zasady równego traktowania w odniesieniu do określenia rozmiaru właściwego rynku geograficznego, na naruszenie zasady równego traktowania i obowiązku uzasadnienia przy kwalifikowaniu uczestników kartelu do trzech kategorii w oparciu o ich odnośne udziały w rynku oraz na naruszenie zasady proporcjonalności przy ocenie posiadanych przez skarżącą udziałów w rynku. Kwestie te wykazywały więc bardzo ścisły związek z sytuacją na rynku pozostałych adresatów decyzji C(2006) 4180, a w konsekwencji z pozostałymi dziewięcioma skargami wniesionymi na tę decyzję. Ponadto, w ramach środka organizacji postępowania zastosowanego w sprawie T-385/06 i związanego z argumentacją skarżącej w ramach jej zarzutu czwartego, Komisja została w listopadzie 2009 r. wezwana do przedłożenia niepoufnej wersji tabeli zawartej w załączniku do decyzji C(2006) 4180, a także danych wykorzystanych przez nią do sporządzenia tej tabeli.

53 Wreszcie, w ramach zarzutu piątego skarżąca podnosiła brak obiektywizmu i bezstronności po stronie Komisji, a także przeniesienie ciężaru dowodu w odniesieniu do oświadczeń podmiotów wnoszących o złagodzenie sankcji.

54 Tak więc rozpoznawanie sprawy T-385/06 cechowało się pewną złożonością, ponieważ wymagało równoległego badania dziewięciu innych skarg, w kilku językach postępowania, na decyzję C(2006) 4180.

55 Wynika stąd, że sprawa T-385/06 cechowała się wysokim stopniem złożoności, zważywszy na aspekty faktyczne i prawne skargi wniesionej w tej sprawie oraz zważywszy na liczbę równoległych skarg, które zostały wniesione na decyzję C(2006) 4180.

W przedmiocie zachowania stron oraz zaistnienia kwestii incydentalnych w sprawie T-385/06

56 Z jednej strony należy podkreślić, że skarga złożona przez skarżącą w sprawie T-385/06 w dniu 14 grudnia 2006 r. liczyła 75 stron.

57 Sąd wezwał skarżącą do przedstawienia skróconej wersji pierwotnej wersji skargi z uwagi na to, że przekraczała ona liczbę stron określoną w praktycznych instrukcjach Sądu dla stron z dnia 14 marca 2002 r. (Dz.U. 2002, L 87, s. 48, zwanych dalej „praktycznymi instrukcjami dla stron"), to jest 50 stron.

58 Dopiero w dniu 13 lutego 2007 r. skarżąca złożyła skróconą wersję pierwotnej skargi i to ta skrócona wersja została doręczona Komisji. Tej skróconej wersji towarzyszyło zresztą pismo przewodnie, w którym skarżąca wskazała, że liczba stron wersji skróconej, to jest 65, ponownie przekracza limit 50 stron określony w praktycznych instrukcjach dla stron.

59 Z drugiej strony, jeżeli chodzi o zachowanie Komisji, należy wskazać, że po oddaleniu jej wniosku o przedłużenie terminu instytucja ta złożyła w dniu 3 maja 2007 r. odpowiedź na skargę, która liczyła 66 stron. W piśmie przewodnim do odpowiedzi na skargę Komisja wskazała, że obszerność tej odpowiedzi wynikała z obszerności skargi.

60 Należy również zauważyć, że pismem z dnia 3 lipca 2007 r. Komisja zwróciła się do Sądu o przedłużenie terminu na złożenie dupliki, początkowo wyznaczonego na dzień 10 sierpnia 2007 r., do dnia 28 września 2007 r. Wniosek ten uzasadniony był następującymi względami. Po pierwsze, Komisja przypomniała, że sprawa T-385/06 należała do grupy 10 spraw ze skarg na decyzję C(2006) 4180 w trzech różnych językach, co wymagało pracy w zakresie koordynacji. Po drugie, w pięciu z tych dziesięciu spraw skarżący zwrócili się o przedłużenie terminu na wniesienie repliki i przedłużenie takie uzyskali, czego konsekwencje były dwojakie: na dzień 3 lipca 2007 r. zaledwie pięć replik zostało przekazanych Komisji, a termin na złożenie dupliki w sprawach, w których termin został przedłużony, upłynął w sierpniu lub we wrześniu 2007 r. Po trzecie, Komisja powoływała się na konieczność zapewnienia spójności swoich duplik. Po czwarte, Komisja podkreślała, że Sąd przedłużył już jej termin w czterech powiązanych sprawach.

61 Tak więc pismem z dnia 10 lipca 2007 r. sekretarz Sądu powiadomił strony, że decyzją prezesa izby termin na złożenie dupliki został przedłużony do dnia 28 września 2007 r. Następnie Komisja w dniu 27 września 2007 r. złożyła duplikę w języku postępowania. W piśmie przewodnim Komisja zaznaczyła, że liczba stron dupliki nieznacznie przekraczała liczbę określoną w praktycznych instrukcjach dla stron, co wynikało zasadniczo z obszerności repliki oraz zawartych w niej nieścisłości.

62 Z powyższego wynika, że w sprawie T-385/06 do całkowitego czasu trwania postępowania przyczyniło się zachowanie stron.

W przedmiocie podnoszonego istnienia okresu nieuzasadnionej bezczynności w sprawie T-385/06

63 Po pierwsze, należy zauważyć, że w sprawie T-385/06 między końcem pisemnego etapu postępowania w związku ze złożeniem w dniu 27 września 2007 r. dupliki przez Komisję a otwarciem ustnego etapu postępowania w dniu 28 października 2009 r. upłynął okres dwóch lat i jednego miesiąca, to jest 25 miesięcy.

64 W trakcie tego okresu dokonano w szczególności syntezy argumentów stron, przygotowano sprawy do rozpoznania, przeprowadzono analizę stanu faktycznego i prawnego sporów oraz przygotowano ustny etap postępowania.

65 Należy też przypomnieć, że sprawa T-385/06 dotyczyła skargi na decyzję Komisji dotyczącą postępowania dotyczącego stosowania art. 101 TFUE.

66 Tymczasem skargi dotyczące stosowania przez Komisję prawa konkurencji, takie jak skarga wniesiona w sprawie T-385/06, cechują się stopniem złożoności wyższym niż inne rodzaje spraw, zważywszy w szczególności na długość zaskarżonej decyzji, obszerność akt oraz konieczność przeprowadzenia szczegółowej oceny licznych i złożonych faktów, często rozciągniętych w czasie i w przestrzeni.

67 Tak więc okres 15 miesięcy, jaki upłynął między zakończeniem pisemnego etapu postępowania a otwarciem etapu ustnego, co do zasady jest okresem właściwym do rozpoznawania spraw dotyczących stosowania prawa konkurencji, takich jak sprawa T-385/06.

68 Należy też koniecznie uwzględnić okoliczność, że przeciwko decyzji C(2006) 4180 zostało wniesionych wiele skarg.

69 Skargi wniesione na tę samą decyzję wydaną przez Komisję na podstawie prawa konkurencji Unii wymagają bowiem co do zasady równoległego rozpatrywania, również wtedy, gdy skargi te nie zostały połączone. Takie równoległe rozpatrywanie jest w szczególności uzasadnione powiązaniem rzeczonych skarg, jak również koniecznością zapewnienia ich spójnej analizy oraz spójnego ich rozstrzygnięcia.

70 Zatem równoległe rozpatrywanie spraw powiązanych może uzasadniać wydłużenie okresu od zakończenia pisemnego etapu postępowania do otwarcia ustnego etapu postępowania, licząc miesiąc na dodatkową sprawę powiązaną.

71 W niniejszej sprawie przeciwko decyzji C(2006) 4180 zostało wniesionych 10 skarg w trzech różnych językach postępowania.

72 W tych okolicznościach analiza dziewięciu pozostałych spraw dotyczących skarg na decyzję C(2006) 4180 uzasadniała wydłużenie postępowania w sprawie T-385/06 o dziewięć miesięcy.

73 W konsekwencji należy stwierdzić, że okres 24 miesięcy (15 miesięcy plus dziewięć miesięcy) między zakończeniem pisemnego etapu postępowania a otwarciem ustnego etapu postępowania był co do zasady odpowiedni w celu rozpoznania sprawy T-385/06.

74 Wreszcie, należy wskazać, że jak wynika z pkt 43–48 powyżej, skarga wniesiona w sprawie T-385/06 podważała wszystkie aspekty decyzji C(2006) 4180 dotyczące skarżącej oraz podnosiła złożone kwestie faktyczne i prawne, które musiały zostać przeanalizowane w całości przed otwarciem ustnego etapu postępowania. Ponadto pisma złożone przez strony były wyjątkowo długie i zawierały obszerne załączniki, które należało poddać pogłębionej analizie i weryfikacji przed otwarciem ustnego etapu postępowania, w szczególności w celu dokonania oceny ich wartości dowodowej i pełnego wyjaśnienia rozpatrywanego stanu faktycznego. Ponadto, jak wynika z pkt 49–54 powyżej, istniał ścisły związek

między sprawą T-385/06 a dziewięcioma pozostałymi skargami wniesionymi na rzeczoną decyzję w kilku różnych językach postępowania. Dodatkowo Komisja potrzebowała stosunkowo długiego czasu, by złożyć wersję dupliki w języku roboczym Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

75 Te obiektywne okoliczności pozwalają więc uzasadnić wydłużenie okresu od zakończenia pisemnego etapu postępowania do otwarcia ustnego etapu postępowania w sprawie T-385/06 o przynajmniej miesiąc.

76 W konsekwencji należy stwierdzić, że termin 25 miesięcy, jaki upłynął między zakończeniem pisemnego etapu postępowania a otwarciem ustnego etapu postępowania w sprawie T-385/06, nie obejmuje żadnego okresu nieuzasadnionej bezczynności w rozpoznawaniu rzeczonej sprawy.

77 W drugiej kolejności należy wskazać, że skarżąca nie powołuje się na istnienie nieuzasadnionego terminu wydania orzeczenia pomiędzy z jednej strony datą złożenia skargi a datą złożenia dupliki oraz z drugiej strony otwarciem ustnego etapu postępowania a ogłoszeniem wyroku z dnia 24 marca 2011 r., Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114).

78 W każdym razie należy podkreślić, że po pierwsze, czas oddzielający złożenie skargi od złożenia dupliki jest uzasadniony zachowaniem stron, jak również złożonością sprawy T-385/06. Po drugie, czas oddzielający otwarcie ustnego etapu postępowania od ogłoszenia wyroku z dnia 24 marca 2011 r., Aalberts Industries i in./Komisja (T-385/06, EU:T:2011:114), również znajduje wyjaśnienie w złożoności faktycznej i prawnej tej sprawy.

79 Wynika stąd, że całkowity czas trwania postępowania w sprawie T-385/06 jest uzasadniony w świetle okoliczności właściwych dla rzeczonej sprawy, w szczególności jej złożoności faktycznej i prawnej, zachowania stron oraz braku okresu niewyjaśnionej bezczynności na każdym etapie postępowania w tej sprawie.

80 W świetle ogółu powyższych ustaleń należy wykluczyć istnienie naruszenia art. 47 akapit drugi karty praw podstawowych w sprawie T-385/06 oraz, ściślej rzecz ujmując, naruszenie rozsądnego terminu do wydania orzeczenia w tej sprawie.

81 Tymczasem, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, jeżeli jedna z przesłanek odpowiedzialności pozaumownej Unii nie jest spełniona, skargę należy oddalić w całości, bez konieczności badania pozostałych przesłanek tej odpowiedzialności (wyrok z dnia 14 października 1999 r., Atlanta/Wspólnota Europejska, C-104/97 P, EU:C:1999:498, pkt 65; zob. także podobnie wyrok z dnia 15 września 1994 r., KYDEP/Rada i Komisja, C-146/91, EU:C:1994:329, pkt 81).

82 Skargę należy zatem oddalić w całości.

W przedmiocie kosztów

83 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

84 Postanowieniem z dnia 13 lutego 2015 r., Aalberts Industries/Unia Europejska (T-725/14, niepublikowanym, EU:T:2015:107), zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej został oddalony, a koszty w tym zakresie pozostawiono do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Należy zatem obciążyć Unię, reprezentowaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, poza jej własnymi kosztami, również kosztami poniesionymi przez skarżącą w odniesieniu do zarzutu niedopuszczalności

podniesionego przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej i rozstrzygniętego postanowieniem z dnia 13 lutego 2015 r., Aalberts Industries/Unia Europejska (T-725/14, niepublikowanym, EU:T:2015:107).

85 Natomiast skoro skarżąca przegrała sprawę w zakresie całości swych żądań co do istoty, należy obciążyć ją jej własnymi kosztami, jak również kosztami poniesionymi przez Unię, reprezentowaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z jej żądaniami.

86 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania państwa członkowskie i instytucje interweniujące w sprawie pokrywają własne koszty. Należy więc postanowić, iż Komisja pokryje własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD (trzecia izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Unia Europejska, reprezentowana przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zostaje obciążona, poza jej własnymi kosztami, również kosztami poniesionymi przez Aalberts Industries NV w odniesieniu do zarzutu niedopuszczalności podniesionego przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej i rozstrzygniętego postanowieniem z dnia 13 lutego 2015 r., Aalberts Industries/Unia Europejska (T-725/14, niepublikowanym, EU:T:2015:107).

3) Aalberts Industries zostaje obciążona, poza jej własnymi kosztami, również tymi kosztami poniesionymi przez Unię, reprezentowaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, które są związane ze skargą rozstrzygniętą niniejszym wyrokiem.

4) Komisja Europejska pokrywa własne koszty.

Papasavvas Labucka Bieliūnas

Kreuschitz Forrester

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 1 lutego 2017 r.

Podpisy